

QUẢN LÝ KHU VỰC CÔNG TRONG BỐI CẢNH HIỆN ĐẠI - THÁCH THỨC VÀ ĐỊNH HƯỚNG

● NGUYỄN ĐỨC TRỌNG

Đại học Bách Khoa Hà Nội

TÓM TẮT:

Bài viết phân tích những thách thức và cơ hội trong quản lý khu vực công hiện nay, giữa bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế. Bài viết còn làm rõ các khía cạnh quan trọng như tính minh bạch, trách nhiệm giải trình, đổi mới và nâng cao chất lượng dịch vụ công. Qua đó, tác giả đề xuất những định hướng và giải pháp để nâng cao hiệu quả quản lý khu vực này trong tương lai.

Từ khóa: quản lý khu vực công, tính minh bạch, trách nhiệm giải trình, chuyển đổi số, đổi mới, chính sách công.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh kinh tế toàn cầu không ngừng biến động, quản lý khu vực công ngày càng được chú trọng như một yếu tố quan trọng góp phần đảm bảo sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia. Khu vực công đóng vai trò cốt lõi trong việc cung cấp các dịch vụ thiết yếu, thúc đẩy công bằng xã hội và duy trì trật tự công cộng. Tuy nhiên, trước làn sóng toàn cầu hóa và cách mạng công nghiệp 4.0, các chính phủ đang phải đối mặt với áp lực lớn trong đổi mới và nâng cao hiệu quả hoạt động. Đặc biệt, những thách thức từ biến đổi khí hậu, khủng hoảng kinh tế, dịch bệnh và sự phát triển nhanh chóng của công nghệ số đã làm thay đổi sâu sắc phương thức quản lý truyền thống. Điều này đòi hỏi khu vực công cần có sự linh hoạt trong quản trị, đảm bảo tính minh bạch và tăng cường trách nhiệm giải trình trước cộng đồng.

Bên cạnh đó, người dân ngày càng có nhu cầu tham gia sâu hơn vào quá trình ra quyết định, mong

muốn được giám sát và yêu cầu sự công khai trong các hoạt động của chính quyền. Chính vì vậy, việc xây dựng một nền hành chính công hiện đại, hoạt động hiệu quả và hướng tới phục vụ người dân trở thành một mục tiêu cấp thiết. Đồng thời, các nhà quản lý khu vực công cũng cần chủ động trong việc ứng dụng công nghệ, cải thiện quy trình làm việc và xây dựng các chính sách linh hoạt hơn, nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển của xã hội. Trước những yêu cầu cấp bách đó, việc nghiên cứu và tìm ra những giải pháp quản lý phù hợp không chỉ là nhiệm vụ quan trọng mà còn là yếu tố quyết định để nâng cao năng lực quản trị, góp phần xây dựng một hệ thống khu vực công bền vững, minh bạch và đáp ứng kịp thời những thách thức của thời đại.

2. Khái niệm và vai trò của quản lý khu vực công

Quản lý khu vực công là quá trình lập kế hoạch, tổ chức, điều hành và kiểm soát các hoạt động của các cơ quan nhà nước nhằm cung cấp các dịch vụ

công cho người dân và cộng đồng. Đây là một lĩnh vực quản lý đặc thù, khác biệt với quản lý khu vực tư nhân ở chỗ nó không chỉ hướng đến mục tiêu hiệu quả kinh tế mà còn phải đảm bảo công bằng xã hội, sự minh bạch và trách nhiệm giải trình. Vai trò của quản lý khu vực công ngày càng trở nên quan trọng trong bối cảnh xã hội phát triển nhanh chóng và nhu cầu của người dân ngày càng đa dạng.

Trước tiên, quản lý khu vực công giúp đảm bảo cung cấp các dịch vụ thiết yếu như y tế, giáo dục, an sinh xã hội và an ninh trật tự. Đây là những lĩnh vực cốt lõi mà khu vực tư nhân khó có thể đảm nhận một cách toàn diện do tính chất phi lợi nhuận hoặc chi phí cao. Thông qua việc thiết kế và thực hiện các chính sách công, nhà nước có thể điều chỉnh và phân bổ nguồn lực một cách hợp lý để đảm bảo mọi người dân đều được tiếp cận các dịch vụ công bằng, không phân biệt giàu nghèo hay vùng miền.

Ngoài ra, quản lý khu vực công còn đóng vai trò trong việc duy trì sự ổn định và trật tự xã hội. Các cơ quan nhà nước có trách nhiệm xây dựng và thực thi các quy định, luật pháp nhằm đảm bảo an ninh, bảo vệ quyền lợi của người dân và thúc đẩy sự phát triển của cộng đồng. Việc thực thi pháp luật và kiểm soát hành chính không chỉ giúp duy trì trật tự xã hội mà còn tạo dựng lòng tin của người dân đối với chính quyền.

Bên cạnh đó, quản lý khu vực công còn là công cụ để chính phủ thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội. Thông qua việc hoạch định các chiến lược phát triển dài hạn, quản lý khu vực công giúp định hướng và điều tiết các hoạt động kinh tế, đồng thời khuyến khích sự tham gia của cộng đồng trong việc xây dựng và thực hiện các chính sách. Việc ứng dụng công nghệ và đổi mới phương thức quản lý sẽ góp phần nâng cao chất lượng phục vụ và đáp ứng tốt hơn nhu cầu của người dân trong bối cảnh xã hội ngày càng phức tạp.

Vậy quản lý khu vực công không chỉ là việc tổ chức và điều hành các hoạt động nhà nước mà còn là quá trình xây dựng lòng tin, nâng cao hiệu quả quản lý và đảm bảo sự công bằng trong xã hội. Trước những thách thức của thời đại, việc đổi mới

và nâng cao chất lượng quản lý khu vực công là yếu tố then chốt để xây dựng một hệ thống hành chính hiệu quả, minh bạch và phục vụ người dân một cách tốt nhất.

3. Các yếu tố tác động đến quản lý khu vực công

Quản lý khu vực công là một quá trình phức tạp và chịu ảnh hưởng từ nhiều yếu tố khác nhau, từ môi trường kinh tế, chính trị, văn hóa đến sự phát triển của khoa học công nghệ. Những yếu tố này không chỉ tác động trực tiếp đến cách thức vận hành của các cơ quan nhà nước mà còn ảnh hưởng đến chất lượng dịch vụ công, mức độ hài lòng của người dân và hiệu quả quản trị quốc gia.

Trước hết, bối cảnh kinh tế đóng vai trò quan trọng trong việc định hình quản lý khu vực công. Trong các giai đoạn kinh tế phát triển ổn định, chính phủ có thể tập trung đầu tư vào các chương trình cải cách hành chính, nâng cao chất lượng dịch vụ công và tăng cường phúc lợi xã hội. Ngược lại, khi nền kinh tế đối mặt với khủng hoảng, việc cắt giảm ngân sách và tối ưu hóa nguồn lực trở thành ưu tiên hàng đầu, buộc các cơ quan nhà nước phải tìm cách cải thiện hiệu suất làm việc và giảm thiểu lãng phí.

Bên cạnh yếu tố kinh tế, môi trường chính trị cũng ảnh hưởng sâu sắc đến quản lý khu vực công. Một hệ thống chính trị ổn định tạo điều kiện thuận lợi cho việc hoạch định và triển khai các chính sách dài hạn, trong khi sự bất ổn hoặc thay đổi chính quyền liên tục có thể gây gián đoạn các chương trình cải cách. Hơn nữa, sự khác biệt trong quan điểm chính trị có thể dẫn đến những ưu tiên quản lý khác nhau, tác động trực tiếp đến cách thức phân bổ ngân sách và quản lý nguồn lực.

Yếu tố văn hóa và xã hội cũng không thể bỏ qua. Mỗi quốc gia có một nền văn hóa quản trị riêng, ảnh hưởng đến thái độ của người dân đối với chính quyền và mức độ hợp tác trong việc thực thi các chính sách công. Ở những quốc gia có nền văn hóa đề cao tính cộng đồng, sự tham gia của người dân vào các hoạt động quản lý công thường cao hơn, tạo ra môi trường thuận lợi cho việc thực hiện

các chính sách công mang tính toàn diện và đồng thuận xã hội.

Sự phát triển của khoa học và công nghệ là một trong những yếu tố tác động mạnh mẽ nhất đến quản lý khu vực công trong bối cảnh hiện đại. Công nghệ thông tin và truyền thông đã thay đổi cách thức vận hành của các cơ quan nhà nước, giúp đơn giản hóa quy trình hành chính, tăng cường tính minh bạch và cải thiện khả năng tiếp cận dịch vụ công cho người dân. Việc ứng dụng các công nghệ mới như trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và chuỗi khối (blockchain) hứa hẹn sẽ tạo ra những bước đột phá trong quản lý khu vực công, song đồng thời cũng đặt ra những thách thức về bảo mật thông tin, đào tạo nhân lực và thay đổi phương thức làm việc truyền thống.

Ngoài ra, các yếu tố toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế cũng tạo ra áp lực không nhỏ đối với quản lý khu vực công. Sự giao thoa văn hóa, kinh tế và chính trị giữa các quốc gia đòi hỏi các chính phủ phải linh hoạt trong việc điều chỉnh chính sách, đồng thời học hỏi và áp dụng những mô hình quản lý tiên tiến từ các nước khác. Bên cạnh đó, các cam kết quốc tế về phát triển bền vững, bảo vệ môi trường và tôn trọng nhân quyền cũng đặt ra những yêu cầu mới đối với quản lý khu vực công, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa chính quyền và các tổ chức quốc tế.

Cuối cùng, yếu tố con người giữ vai trò trung tâm trong quản lý khu vực công. Đội ngũ cán bộ, công chức không chỉ cần có trình độ chuyên môn cao mà còn phải có đạo đức nghề nghiệp và tinh thần phục vụ cộng đồng. Công tác đào tạo, bồi dưỡng và tạo động lực cho cán bộ công chức là yếu tố then chốt để đảm bảo sự thành công của các chương trình cải cách hành chính và nâng cao hiệu quả quản lý khu vực công.

Có thể thấy, quản lý khu vực công là một quá trình chịu sự tác động của nhiều yếu tố đan xen, từ kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội đến khoa học công nghệ và toàn cầu hóa. Việc nhận diện và thấu hiểu các yếu tố này là điều kiện tiên quyết để xây dựng những chính sách quản lý phù hợp, góp phần

nâng cao hiệu quả hoạt động của các cơ quan nhà nước và đáp ứng tốt hơn nhu cầu của người dân trong bối cảnh thế giới không ngừng biến đổi.

4. Thách thức trong quản lý khu vực công hiện nay

Quản lý khu vực công đang đối mặt với nhiều thách thức phức tạp trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế. Những thách thức này không chỉ ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của các cơ quan nhà nước mà còn tác động trực tiếp đến chất lượng dịch vụ công và mức độ hài lòng của người dân.

Trước hết, một trong những thách thức lớn nhất là đảm bảo tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong các hoạt động quản lý công. Theo Báo cáo Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh (PAPI) năm 2023, nhiều tỉnh, thành vẫn chưa đạt được mức độ minh bạch cần thiết. Cụ thể, chỉ số "Công khai, minh bạch trong việc ra quyết định" ở một số địa phương còn thấp, cho thấy người dân chưa được tiếp cận đầy đủ thông tin về các quyết định hành chính. Điều này dẫn đến sự thiếu tin tưởng của công chúng và giảm hiệu quả quản lý.

Bên cạnh đó, vấn đề cải cách hành chính vẫn còn gặp nhiều trở ngại. Theo Báo cáo của Chương trình cải cách hành chính giai đoạn 2011-2020, mặc dù chính phủ đã triển khai chương trình cải cách hành chính từ năm 2001, vẫn còn tình trạng chồng chéo trong quy trình giải quyết thủ tục hành chính, khiến người dân và doanh nghiệp gặp khó khăn khi tiếp cận các dịch vụ công. Báo cáo PAPI 2023 cũng cho thấy, nhiều người dân phản ánh họ gặp khó khăn khi tiếp cận các dịch vụ công do quy trình phức tạp và thiếu hướng dẫn rõ ràng. Điều này không chỉ gây lãng phí thời gian mà còn tạo ra chi phí không cần thiết cho cả người dân và doanh nghiệp.

Ngoài ra, việc áp dụng công nghệ vào quy trình quản lý công tuy mang lại nhiều lợi ích, nhưng cũng đặt ra thách thức lớn về hạ tầng công nghệ, bảo mật thông tin và khả năng thích ứng của đội ngũ cán bộ, công chức. Theo Báo cáo tình hình chuyển đổi số quốc gia tháng 6 năm 2024 của Bộ Thông tin và Truyền thông, mặc dù hạ tầng công nghệ đã được cải thiện, nhưng việc tích hợp và đồng bộ hóa dữ

liệu giữa các cơ quan vẫn chưa đạt hiệu quả cao. Đồng thời vấn đề bảo mật thông tin và an ninh mạng cũng đặt ra những thách thức lớn trong bối cảnh các cuộc tấn công mạng ngày càng tinh vi.

Hơn nữa, sự thay đổi nhanh chóng của môi trường kinh tế - xã hội cũng tạo ra áp lực lớn lên hệ thống quản lý khu vực công. Theo Báo cáo Phát triển Con người của UNDP năm 2022, khoảng 45% dân số toàn cầu cho rằng các chính sách công hiện tại không theo kịp sự thay đổi của xã hội và kinh tế, đặc biệt trong bối cảnh công nghệ số bùng nổ và toàn cầu hóa ngày càng sâu rộng. Điều này đòi hỏi chính phủ các quốc gia, trong đó có Việt Nam, phải nhanh chóng điều chỉnh chính sách và cải thiện năng lực quản lý để theo kịp xu thế phát triển.

Không chỉ vậy, quản lý khu vực công còn đối mặt với thách thức về phát triển nguồn nhân lực. Chất lượng nguồn nhân lực trong khu vực công đóng vai trò quyết định đến hiệu quả quản lý. Tuy nhiên, theo một nghiên cứu của Viện Phát triển Bền vững (Đại học Kinh tế quốc dân) và Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc tại Việt Nam (UNDP) thực hiện năm 2024, nhiều cán bộ, công chức chưa được trang bị đầy đủ kỹ năng cần thiết để đáp ứng yêu cầu công việc trong bối cảnh mới. Bên cạnh đó, vấn đề đạo đức công vụ cũng là mối quan tâm, khi vẫn còn xảy ra các trường hợp tham nhũng và lạm quyền, ảnh hưởng đến uy tín của cơ quan nhà nước.

Bên cạnh đó, áp lực từ người dân và xã hội trong việc đòi hỏi các dịch vụ công chất lượng cao hơn cũng là một thách thức không nhỏ. Theo "Đánh giá ban đầu về tương tác giữa chính quyền và công dân trên môi trường số" của Viện Nghiên cứu Chính sách và Phát triển Truyền thông (IPS) năm 2022, 58% người dân mong muốn chính quyền địa phương cải thiện tốc độ giải quyết các thủ tục hành chính, trong khi 49% yêu cầu nâng cao chất lượng dịch vụ y tế công. Điều này đặt ra yêu cầu đối với các cơ quan nhà nước trong việc không ngừng đổi mới quy trình làm việc và cải thiện chất lượng dịch vụ.

Một thách thức khác là việc đảm bảo sự phối hợp đồng bộ giữa các cấp, các ngành trong quản lý

khu vực công. Hiện nay, ở nhiều quốc gia, bao gồm cả Việt Nam, vẫn còn tồn tại tình trạng "cát cứ" trong quản lý, khi mỗi cơ quan, đơn vị có những quy trình và hệ thống dữ liệu riêng, gây khó khăn cho việc phối hợp và chia sẻ thông tin. Theo Báo cáo Chuyển đổi số Quốc gia năm 2023, chỉ khoảng 30% các cơ quan hành chính ở Việt Nam có hệ thống cơ sở dữ liệu liên thông, cho thấy việc xây dựng một hệ thống quản lý công đồng bộ và thống nhất vẫn là một mục tiêu dài hạn.

Cuối cùng, thách thức về tài chính cũng là một vấn đề đáng lưu tâm. Quản lý tài chính công hiệu quả là yếu tố then chốt để duy trì hoạt động của các cơ quan nhà nước và cung cấp dịch vụ công chất lượng. Tuy nhiên, theo Báo cáo PAPI 2023, việc quản lý ngân sách ở một số địa phương còn thiếu minh bạch, dẫn đến lãng phí và sử dụng không hiệu quả nguồn lực. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết về cải thiện quản lý tài chính công, đảm bảo sự công khai và trách nhiệm giải trình. Bên cạnh đó, nhiều chương trình cải cách hành chính và ứng dụng công nghệ trong quản lý công cần nguồn vốn đầu tư lớn, trong khi ngân sách nhà nước có hạn. Theo báo cáo của Ngân hàng Thế giới (World Bank) năm 2022, khoảng 70% các dự án cải cách hành chính ở các nước đang phát triển, bao gồm Việt Nam, gặp khó khăn trong việc huy động vốn, dẫn đến việc triển khai chậm trễ hoặc không đạt được mục tiêu đề ra.

Như vậy, quản lý khu vực công hiện nay đang đối mặt với nhiều thách thức đan xen từ thể chế, con người, công nghệ đến tài chính. Việc nhận diện rõ các thách thức này là điều kiện tiên quyết để xây dựng những giải pháp phù hợp, góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của các cơ quan nhà nước và đáp ứng tốt hơn nhu cầu của người dân trong bối cảnh thế giới không ngừng biến đổi.

5. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý khu vực công

Trong bối cảnh quản lý khu vực công ngày càng chịu nhiều áp lực từ hội nhập quốc tế, chuyển đổi số và những đòi hỏi ngày càng cao từ người dân, việc đưa ra các giải pháp khả thi là điều kiện tiên quyết để cải thiện chất lượng quản lý và cung cấp dịch vụ

công. Trước hết, cần nâng cao tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong các hoạt động quản lý công. Việc công khai đầy đủ thông tin về các chính sách, quy trình ra quyết định và các hoạt động chi tiêu công sẽ giúp tăng cường sự giám sát của người dân và hạn chế tình trạng tham nhũng, lạm quyền.

Bên cạnh đó, cải cách hành chính là yếu tố cốt lõi nhằm giảm bớt sự phức tạp trong các quy trình, thủ tục. Việc đơn giản hóa các thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin để tự động hóa các quy trình sẽ không chỉ giảm bớt áp lực cho các cơ quan nhà nước mà còn tạo điều kiện thuận lợi hơn cho người dân và doanh nghiệp khi tiếp cận các dịch vụ công.

Việc nâng cao năng lực của đội ngũ cán bộ, công chức cũng là một giải pháp quan trọng. Cần tổ chức các chương trình đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng chuyên môn, kỹ năng số và thái độ phục vụ nhân dân cho đội ngũ này. Đồng thời, cần xây dựng các cơ chế đánh giá năng lực, hiệu quả làm việc gắn với chế độ khen thưởng và xử lý kỷ luật một cách công khai, minh bạch.

Để giải quyết thách thức về tài chính, cần đẩy mạnh huy động các nguồn vốn ngoài ngân sách nhà nước thông qua các hình thức hợp tác công tư (PPP) và tăng cường quản lý chi tiêu công một cách hiệu quả. Việc áp dụng các công cụ quản lý hiện đại như kế hoạch tài chính trung hạn, đánh giá tác động tài chính của các chính sách sẽ giúp nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực.

Ngoài ra, việc thúc đẩy sự tham gia của người dân vào quá trình ra quyết định và giám sát hoạt động của chính quyền là yếu tố quan trọng để đảm bảo các chính sách công thực sự phản ánh được nhu

cầu và nguyện vọng của cộng đồng. Có thể thiết lập các kênh thông tin trực tuyến để người dân dễ dàng đóng góp ý kiến, phản ánh vấn đề và theo dõi quá trình giải quyết các kiến nghị.

Cuối cùng, việc xây dựng một hệ thống quản lý công liên thông, đồng bộ, giữa các cấp, các ngành là một nhiệm vụ cấp bách. Điều này đòi hỏi một nền tảng dữ liệu chung, chia sẻ thông tin kịp thời và chính xác, nhằm tạo điều kiện cho các cơ quan nhà nước phối hợp chặt chẽ hơn trong việc thực hiện các nhiệm vụ quản lý.

Tóm lại, việc nâng cao hiệu quả quản lý khu vực công đòi hỏi một chiến lược toàn diện, bao gồm cả cải cách thể chế, nâng cao năng lực con người, tối ưu hóa nguồn lực tài chính và phát huy vai trò giám sát của người dân. Chỉ khi các giải pháp này được triển khai đồng bộ và nhất quán, chúng ta mới có thể xây dựng được một nền quản lý công minh bạch, hiệu quả và đáp ứng tốt hơn những yêu cầu của thời đại.

6. Kết luận

Quản lý khu vực công trong bối cảnh hiện đại đòi hỏi sự thay đổi toàn diện từ cơ chế, con người đến cách thức tổ chức và thực hiện. Những giải pháp đã được đề xuất không chỉ nhằm khắc phục những thách thức hiện hữu mà còn mở ra hướng đi mới cho việc nâng cao hiệu quả quản lý khu vực công. Trong tương lai, việc ứng dụng công nghệ thông tin, tăng cường tính minh bạch và trách nhiệm giải trình, cũng như xây dựng đội ngũ cán bộ chuyên nghiệp sẽ là những ưu tiên hàng đầu. Một nền quản lý công hiệu quả không chỉ tạo ra động lực phát triển kinh tế - xã hội mà còn củng cố niềm tin của người dân vào bộ máy chính quyền ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Bộ Nội vụ (2023), Báo cáo Chuyển đổi số Quốc gia năm 2023.

Ngân hàng Thế giới (2023), Báo cáo về cải cách quản lý công tại Việt Nam.

Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (2024), Nghiên cứu về tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong khu vực công.

Viện Nghiên cứu Quản lý Kinh tế Trung ương (2024), Khảo sát thực trạng và giải pháp nâng cao chất lượng dịch vụ công.

Bộ Thông tin và Truyền thông (2024), Báo cáo về ứng dụng công nghệ trong quản lý nhà nước.

PAPI (2023), Báo cáo Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh (PAPI) năm 2023.

Thanh tra Chính phủ (2021), Báo cáo của Chương trình cải cách hành chính giai đoạn 2011 - 2020.

Bộ Thông tin và Truyền thông (2024), Báo cáo tình hình chuyển đổi số quốc gia tháng 6 năm 2024.

UNDP (2022), Báo cáo Phát triển con người.

Viện Nghiên cứu Chính sách và Phát triển Truyền thông (IPS) (2022), Báo cáo “Đánh giá ban đầu về tương tác giữa chính quyền và công dân trên môi trường số”.

Ngày nhận bài: 6/1/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 18/1/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 5/2/2025

PUBLIC SECTOR MANAGEMENT IN THE MODERN CONTEXT - CHALLENGES AND DIRECTIONS

● **NGUYEN DUC TRONG**

Hanoi University of Science and Technology

ABSTRACT:

This study examines the challenges and opportunities facing public sector management in the context of digital transformation and international integration. It highlights key factors such as transparency, accountability, innovation, and the enhancement of public service quality. By analyzing these elements, the study offers strategic directions and practical solutions aimed at improving the effectiveness and efficiency of public sector management in the future.

Keywords: public sector management, transparency, accountability, digital transformation, innovation, public policy.